

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครู ศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 509 คน

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจความรู้ความเข้าใจด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจ เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) ซึ่งมีค่าตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรสำหรับผู้ตอบแบบสำรวจทุกท่าน ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล สำหรับผู้ตอบแบบสำรวจสาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชาดนตรีและสาขาวิชานาฏศิลป์ เครื่องมือที่ใช้ผู้วิจัยนำไปทดลอง (Try - out) กับครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 จำนวนสาขาละ 30 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยของภาษาที่ใช้ใน ตอนที่ 1 และหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร คูเคอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson 20 KR 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละสาขาวิชา ดังนี้ สาขาวิชาทัศนศิลป์ เท่ากับ 0.89 สาขาวิชาดนตรี เท่ากับ 0.88 สาขาวิชานาฏศิลป์ เท่ากับ 0.89

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจ

จำแนกตามเพศ พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และสาขาวิชานาฏศิลป์ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง สาขาวิชาดนตรีส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย

จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต แต่ละสาขาวิชาส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

จำแนกตามประสบการณ์การสอนวิชาศิลปะกับชีวิต พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต แต่ละสาขาวิชาส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การสอนวิชาศิลปะกับชีวิต ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

จำแนกตามการได้รับการนิเทศการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต แต่ละสาขาวิชาส่วนใหญ่ เคยได้รับการนิเทศการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต

จำแนกตามบุคคลที่ให้การนิเทศการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต แต่ละสาขาวิชาส่วนใหญ่ ได้รับการนิเทศการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตจากศึกษานิเทศก์ รองลงมาคือ ผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนและจากแหล่งอื่น ๆ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารวมทุกสาขาวิชา

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต เป็นเพศหญิง วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์การสอนวิชาศิลปะกับชีวิต ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เคยได้รับการนิเทศการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตจากศึกษานิเทศก์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การบูรณาการตามหลักสูตร อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง โครงสร้างของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ จุดหมายของหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร อยู่ในระดับน้อย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง จุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาและผลของหลักสูตรแบบบูรณาการที่มีต่อผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักการของหลักสูตร แนวดำเนินการของหลักสูตรศิลปศึกษาและความหมายของบูรณาการ อยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การใช้วิธีการสอนเรื่อง การจัดนิทรรศการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง องค์ประกอบ การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการ วิธีสอนแบบหน่วยและประเภทของสื่อที่มีผลต่อการแสดงออกทางทัศนศิลป์ อยู่ในระดับน้อย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง จุดประสงค์ของวิธีสอนแบบทดลอง วิธีการสอนศิลปะโดยการบูรณาการ การวางแผนการสอน สื่อการสอนทัศนศิลป์ที่เสนอให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ วิธีการสอนที่ดีของการสอนศิลปะ ประโยชน์ของการเขียนเนื้อหาทัศนศิลป์ในแผนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ องค์ประกอบที่สำคัญของการสอนศิลปศึกษา การนำเข้าสู่บทเรียน วัดผลประเมินผลในการใช้สื่อการเรียนการสอน จุดเน้นของการสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์งานศิลปะและการเสริมแรงที่นำไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษร รูปแบบของแผนการสอน และหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ความหมายของ การวัดผลและวิธีการประเมินผลทางด้านทัศนศิลป์ที่สืบเนื่องจากการวิจารณ์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ลักษณะของเครื่องมือวัดผลการศึกษาที่ดี การวัดผลและประเมินผล โดยใช้เทคนิค 5 ระดับคะแนนและการวัดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะ อยู่ในระดับ น้อย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง แบบสังเกตพฤติกรรมเหมาะสำหรับการวัดพฤติกรรมด้านใด การตัดสินผลการเรียน หลักเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลด้านทัศนศิลป์ จุดประสงค์ในการวัดผล และประเมินผลวิชาศิลปะกับชีวิตระหว่างเรียนและหลักการในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาดนตรี มีความรู้ความเข้าใจในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การบูรณาการตามหลักสูตร อยู่ใน ระดับน้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ โครงสร้างของหลักสูตร จุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา องค์ประกอบของหลักสูตรและจุดหมายของหลักสูตร อยู่ใน ระดับน้อย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักการของหลักสูตรและผลของหลักสูตรแบบบูรณาการ ที่มีต่อผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ความหมายของบูรณาการและ แนวดำเนินการของหลักสูตรศิลปศึกษา อยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง วิธีสอนแบบหน่วย อยู่ใน ระดับน้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง องค์ประกอบการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการ การใช้สื่อเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องบันไดเสียง สื่อประเภท เสียงทางดนตรีและการพิจารณาเลือกสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับน้อย มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง การเขียนแนวคิดทางดนตรี-ขับร้อง สิ่งสำคัญอันดับแรกในการเรียนดนตรี การวางแผนการสอน บทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี การสอนโดย วิธีบูรณาการระหว่างดนตรีไทยกับดนตรีสากล การใช้กิจกรรมในการสอนขับร้องเพลงประสาน

เสียง การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการสอนคนตรี การเสริมแรงที่นำไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ขั้นตอนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักเสียงประสาน หลักสำคัญในการสอนคนตรี-ขับร้อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตที่เกิ ความชื่นชม วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการเรียนการสอนและรูปแบบของแผนการสอน อยู่ในระดับ มาก

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การตัดสินผลการเรียน ความหมายของการประเมินผล หลักในการประเมินผลคนตรี ลักษณะของข้อสอบที่มีความเป็น ปรัชญา การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนและการวัดทักษะปฏิบัติเชิงกระบวนการ อยู่ในระดับ น้อย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การวัดผลทางคนตรีและขับร้อง วิธีการประเมินผลการ สร้างสรรค์และการประเมินผลทางคนตรีที่บอกเชิงปริมาณ อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง หลักการในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชานาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อนิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การบูรณาการตามหลักสูตร อยู่ในระดับ น้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ องค์ประกอบของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา อยู่ในระดับน้อย มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง จุดหมายของหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักการของหลักสูตร ผลของหลักสูตรแบบบูรณาการที่มีต่อผู้เรียน แนวดำเนินการของหลักสูตร ศิลปศึกษาและความหมายของบูรณาการ อยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ขั้นตอนการสอนแบบ ส้ายิต วิธีสอนแบบท่นวอย สื่อที่ใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนร่ำร่ำ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง องค์ประกอบการใช้จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การสอนโดยวิธีบูรณาการ

การนำเข้าสู่บทเรียน วิธีจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการและการสอนภาคปฏิบัติทางนาฏศิลป์ที่สำคัญที่สุด อยู่ในระดับน้อย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การสอนปฏิบัติร่าง การวางแผน การสอนและจุดเริ่มต้นการสอนนาฏศิลป์ อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง สื่อการสอนนาฏยศัพท์ การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การเสริมแรงที่นำไปสู่การปฏิบัติ การสอนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จุดมุ่งหมายของการใช้ดนตรีประกอบการสอนนาฏศิลป์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตให้เกิดความชื่นชม การเขียนแผนการสอน วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการเรียนการสอนและหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับมาก

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การประเมินผล ทักษะกระบวนการและสิ่งสำคัญในการพิจารณาการประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ความหมายของการประเมินผล การสร้างเครื่องมือที่ใช้วัดด้าน เจตคติและการวัดผลและประเมินผลโดยให้ผู้เรียนจัดการแสดง อยู่ในระดับน้อย มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง วิธีการประเมินผลทางด้านนาฏศิลป์และวิธีการใช้เครื่องมือวัดผลที่มีความ เชื่อถือได้ อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักการในการประเมินผลและ เกณฑ์การประเมินผลร่างมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การวัดผล นาฏศิลป์ด้านจิตนิสัย อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายชื่อในด้านหลักสูตร พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชา ศิลปะกับชีวิต ทั้ง 3 สาขาวิชา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การบูรณาการตามหลักสูตร อยู่ใน ระดับน้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ โครงสร้างของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา อยู่ใน ระดับน้อย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ผลของหลักสูตรที่มีต่อผู้เรียนและหลักการของหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง แนวคำเนิการของหลักสูตรและความหมาย ของบูรณาการ อยู่ในระดับมาก

โดยภาพรวม

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ทั้ง 3 สาขาวิชา มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ความต้องการการนิเทศการสอน

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ มีความต้องการการนิเทศการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การบูรณาการตามหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง โครงสร้างของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ จุดหมายของหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง จุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาและผลของหลักสูตร แบบบูรณาการที่มีต่อผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง หลักการของหลักสูตร แนวดำเนินการของหลักสูตรศิลปศึกษาและความหมายของบูรณาการ อยู่ในระดับน้อย

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การใช้วิธีการสอนเรื่องการจัดนิทรรศการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง องค์ประกอบ การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการ วิธีสอนแบบหน่วยและประเภทของสื่อที่มีผลต่อการแสดงออกทางทัศนศิลป์ อยู่ในระดับมาก มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง จุดประสงค์ของวิธีสอนแบบทดลอง วิธีการสอนศิลปะ โดยการบูรณาการ การวางแผนการสอน สื่อการสอนทัศนศิลป์ที่เสนอให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ วิธีการสอนที่ดีของการสอนศิลปะ ประโยชน์ของการเขียนเนื้อหาทัศนศิลป์ในแผนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ องค์ประกอบที่สำคัญของการสอนศิลปศึกษา การนำเข้าสู่บทเรียน วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการเรียนการสอน จุดเน้นของการสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์งานศิลป์และการเสริมแรงที่นำไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษร รูปแบบของแผนการสอนและหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง ความหมายของการวัดผลและวิธีการประเมินผลทางด้านทัศนศิลป์ที่สืบเนื่องจากการวิจารณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง ลักษณะของเครื่องมือวัดผลการศึกษาที่ทำการวัดผลและประเมินผลโดยใช้เทคนิค 5 ระดับคะแนนและการวัดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง แบบสังเกตพฤติกรรมเหมาะสำหรับการวัดพฤติกรรมด้านใด การตัดสินผลการเรียน หลักเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลด้านทัศนศิลป์ จุดประสงค์ในการวัดผลและประเมินผลวิชาศิลปะกับชีวิตระหว่างเรียนและหลักการในการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาดนตรี มีความต้องการการนิเทศการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การบูรณาการตามหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ โครงสร้างของหลักสูตร จุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา องค์ประกอบของหลักสูตรและจุดหมายของหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง หลักการของหลักสูตรและผลของหลักสูตรแบบบูรณาการที่มีต่อผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง ความหมายของบูรณาการและแนวดำเนินการของหลักสูตรศิลปศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง วิธีสอนแบบหน่วย อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง องค์ประกอบการเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการ การใช้สื่อเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่อง บันไดเสียง สื่อประเภทเสียงทางดนตรีและการพิจารณาเลือกสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การเขียนแนวคิดทางดนตรี-ขับร้อง สิ่งสำคัญ

อันดับแรกในการเรียนดนตรี การวางแผนการสอน บทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนดนตรี การสอนโดยวิธีบูรณาการระหว่างดนตรีไทยกับดนตรีสากล การใช้กิจกรรมในการสอนขับร้องเพลงประสานเสียง การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการสอนดนตรี การเสริมแรงที่นำไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการการนิเทศในเรื่อง ขั้นตอนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักเสียงประสาน หลักสำคัญในการสอนดนตรี-ขับร้อง การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตให้เกิดความชื่นชม วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการเรียน การสอนและรูปแบบของแผนการสอน อยู่ในระดับน้อย

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การตัดสินผลการเรียน ความหมายของการประเมินผล หลักในการประเมินผลดนตรี ลักษณะของข้อสอบที่มีความเป็นปรนัย การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนและการวัดทักษะปฏิบัติเชิงกระบวนการ อยู่ในระดับมาก มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การวัดผลทางดนตรีและขับร้อง วิธีการประเมินผลการสร้างสรรค์และการประเมินผลทางดนตรีที่บอกเชิงปริมาณ อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง หลักการในการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชานาฏศิลป์ มีความต้องการการนิเทศการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อนิยามเป็นรายชื่อในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การบูรณาการตามหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ องค์ประกอบของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา อยู่ในระดับมาก มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง จุดหมายของหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง หลักการของหลักสูตร ผลของหลักสูตร แบบบูรณาการที่มีต่อผู้เรียน แนวดำเนินการของหลักสูตรศิลปศึกษาและความหมายของบูรณาการ

อยู่ในระดับน้อย

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง ขั้นตอนการสอนแบบสาธิต วิธีสอนแบบหน่วย สื่อที่ใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนรำสรำ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง องค์ประกอบการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การสอนโดยวิธีบูรณาการ การนำเข้าสู่บทเรียน วิธีจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการและการสอนภาคปฏิบัติทางนาฏศิลป์ที่สำคัญที่สุด อยู่ในระดับมาก มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การสอนปฏิบัติรำวง การวางแผนการสอนและจุดเริ่มต้นการสอนนาฏศิลป์ อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง สื่อการสอนนาฏศัพท์ การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การเสริมแรงที่นำไปสู่การปฏิบัติ การสอนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จุดมุ่งหมายของการใช้ดนตรีประกอบการสอนนาฏศิลป์และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตให้เกิดความชื่นชม การเขียนแผนการสอน วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการเรียนการสอนและหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับน้อย

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การประเมินผลทักษะกระบวนการและสิ่งสำคัญในการพิจารณาการประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง ความหมายของการประเมินผล การสร้างเครื่องมือที่ใช้วัดด้านเจตคติและการวัดผลและประเมินผลโดยให้ผู้เรียนจัดการแสดง อยู่ในระดับมาก มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง วิธีการประเมินผลทางด้านนาฏศิลป์ และวิธีการใช้เครื่องมือวัดผลที่มีความเชื่อถือได้ อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง หลักการในการประเมินผลและเกณฑ์การประเมินผลร่างมาตรฐาน อยู่ในระดับน้อย มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การวัดผลนาฏศิลป์ด้านจิตพิสัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายข้อในด้านหลักสูตร พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชา ศิลปะกับชีวิต ทั้ง 3 สาขาวิชา มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การบูรณาการตาม หลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ โครงสร้างของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ของ หลักสูตรศิลปศึกษา อยู่ในระดับมาก มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง ผลของหลักสูตร ที่มีต่อผู้เรียนและหลักการของหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการการนิเทศการสอน ในเรื่อง แนวดำเนินการของหลักสูตรและความหมายของบูรณาการ อยู่ในระดับน้อย

โดยภาพรวม

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ทั้ง 3 สาขาวิชา มีความต้องการการนิเทศ การสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เมื่อทำการวิเคราะห์แยกเป็นสาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชาดนตรี สาขาวิชานาฏศิลป์และภาพรวม โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ทุกสาขาวิชา มีความต้องการการนิเทศการสอนในระดับเดียวกันทุกด้าน คือ ปานกลาง นอกจาก สาขาวิชาดนตรี ที่มีความต้องการการนิเทศการสอน ในด้านการวัดผลและประเมินผลในระดับมาก โดยภาพรวม ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ทุกสาขาวิชา มีความต้องการการนิเทศการสอนในระดับเดียวกันทุกด้าน คือ ปานกลาง

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจ

กระทรวงศึกษาธิการได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยที่วิชาศิลปศึกษา เป็นวิชาหนึ่งที่มีการปรับปรุงในวิชาบังคับแกน และได้นำหลักสูตรฉบับปรับปรุงดังกล่าวไปใช้ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ในปีการศึกษา 2533 และประกาศใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2534 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ พบว่า ครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนวิชาศิลปะกับชีวิต ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่เคยได้รับการนิเทศการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางของแหล่งส่งเสริม สนับสนุน ทางด้านสถานประกอบการและ

วิทยาการ ที่มีผลทำให้ครูศิลปศึกษาได้รับการนิเทศการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าครูศิลปศึกษา จะได้รับการนิเทศการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตเป็นส่วนใหญ่ แต่ผลการวิจัย พบว่าครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชาดนตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะครูยังไม่ทำการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนตามที่ได้รับนิเทศมา ดังที่ สัจด์ อุทรานนท์ (2531) ได้ทำการวิจัยทางการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่ พบว่าครูผู้รับนิเทศไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่นำเอาสิ่งที่ได้รับนิเทศไปปฏิบัติ

ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านหลักสูตร ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชาดนตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านหลักสูตรเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวณีย์ พันธ์โฆวาท (2534) และ พรพรรณ อินทรประเสริฐ (2538) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับ ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านหลักสูตร เป็นรายชื่อ พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ทุกสาขาวิชา มีความต้องการการนิเทศการสอนมากที่สุด ในเรื่อง การบูรณาการตามหลักสูตร รองลงมาคือเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ โครงสร้างของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ปรับโครงสร้างในวิชาบังคับแกน ให้เป็นวิชาที่สอดคล้องกับชีวิตและสังคม (กรมวิชาการ, 2534) จึงเน้นการบูรณาการด้วยวิธีการที่จะนำเนื้อหาทั้ง 3 สาขาวิชา ไปสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน ถ้าจะพิจารณาแนวความคิดพื้นฐาน ในการปรับปรุงหลักสูตรฉบับดังกล่าวจะเห็นว่าวิชาศิลปะกับชีวิต ซึ่งเป็นวิชาบังคับแกน มีแนวความคิดพื้นฐานที่จะให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความชื่นชมในศิลปะ มีความสามารถที่จะนำศิลปะแขนงต่าง ๆ ไปสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันได้ และเป็นจุดเริ่มต้นไปสู่

การเลือกเรียนสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งตามที่ตนสนใจและมีความสามารถเท่านั้น ดังนั้น หลักสูตร
 แบบบูรณาการจึงสอดคล้องกับแนวความคิดดังกล่าว ดังที่ เรณูมาศ วิจิตรรัตนะ (2535)
 กล่าวว่า การบูรณาการเนื้อหาข้อความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้
 และช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญของการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและ
 การแก้ปัญหา แต่ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและรับผิดชอบเฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง
 เท่านั้น อาจเป็นผลทำให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษา
 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในส่วนที่เป็นวิชาบังคับแกน จึงศึกษาด้าน
 หลักสูตรไม่มากพอซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาภรณ์ ลักษณะหุต (2536) พบว่า ความ
 คิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการปรับปรุงหลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิตนั้น มีครูผู้สอนมากกว่าครึ่งหนึ่ง
 ที่ไม่เห็นด้วยและ ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิตที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
 ศิลปะศึกษา ด้านยุทธศาสตร์การใช้หลักสูตร ครูเกือบ 1 ใน 3 ให้ข้อมูลว่ายังขาดการ
 ประชาสัมพันธ์ด้านการใช้หลักสูตร และงานวิจัยของ ต่อต้าน ธานีเกษ (2537) พบว่า ความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วยกับการปรับปรุง
 หลักสูตร เพราะเห็นว่าหลักสูตรกำหนดคาบเรียนของศิลปะน้อยลงจึงไม่สัมพันธ์กับจุดประสงค์และ
 เนื้อหา ทำให้ผู้เรียนรับรู้ได้ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้ครู
 ศิลปะเข้าอบรมความรู้ ศึกษาดูงานเกี่ยวกับหลักสูตรและวิธีการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตโดย
 การบูรณาการ จากที่กล่าวมา อาจเป็นผลทำให้ครูศิลปะที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต มีความ
 ต้องการการนิเทศการสอนในด้านหลักสูตรเป็นรายข้อดังกล่าว อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ซึ่ง
 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สังคม ทองมี (2533) พบว่า ผู้บริหารและครูศิลปะศึกษา
 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรว่าขอให้มีการจัดอบรม สัมมนาและการนิเทศเกี่ยวกับ
 หลักสูตร ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่ทำการนิเทศการสอน จึงควรนำไปพิจารณาจัดโครงการนิเทศการสอน
 ในด้านหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการการนิเทศการสอนของผู้รับการนิเทศ ตามที่ผล
 การวิจัยได้ค้นพบ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชา

ทัศนศิลป์ สาขาวิชาดนตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม จากประสบการณ์การสอนของครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอน ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ซึ่งแต่เดิมการผลิตครูศิลปศึกษา เน้นความรู้ความชำนาญเฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ครูผู้สอนทำการสอนเฉพาะสาขาวิชาที่ตนถนัด ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความชำนาญที่จะทำการสอนโดยนำศิลปะทั้ง 3 สาขาวิชาเข้ามาผนวกกัน เห็นได้จากงานวิจัยที่พบว่า ส่วนใหญ่ครูศิลปศึกษาจะทำการสอนโดยแยกสอนเป็นสาขาวิชา ดังนั้น สถาบันที่มีหน้าที่ทำการผลิตครูด้านนี้ ควรที่จะเตรียมบุคลากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิเทศการสอน ควรทำการนิเทศการสอนตามการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) ที่กล่าวว่า การผลิตครู ต้องเป็นที่ยอมรับกันว่าสถาบันผลิตครูบางแห่งไม่สามารถผลิตครูที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เมื่อครูอาจารย์ไปทำงานในโรงเรียนแล้ว ต้องมีการฝึกอบรมครูประจำการ (Inservice Training) อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ครูนั้นเป็นผู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และอรุณศรี อนันตรศิริชัย (2537) ทำการสังเคราะห์ผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 พบว่า ผู้เข้าประชุมร้อยละ 44 ให้ความเห็นว่า การพัฒนาครูยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เหตุผลคือ สถาบันผลิตครูไม่เห็นแนวปฏิบัติที่ต้องนำไปใช้ในโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ เน้นการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทั้งการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพิจารณาเลือกเทคนิคและวิธีสอน การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ โกวาท ประवालพฤษ์ (2535) กล่าวว่า ความสำเร็จของการสอนตามหลักสูตรใหม่ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู ถ้าครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิมมาก ๆ ถือว่าประสบความสำเร็จและการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ผู้เรียนควรเป็นเจ้าของกิจกรรม เป็นผู้ชื่นชมผลงานด้วยตนเอง

เมื่อนิยามในรายละเอียดเกี่ยวกับ ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ พบว่า

ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ทุกสาขาวิชา มีความต้องการการนิเทศการสอนมากที่สุดในเรื่อง วิธีสอนแบบหน่วย มีความต้องการนิเทศการสอนมากในเรื่อง วิธีจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการ และองค์ประกอบของการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งการใช้วิธีสอนแบบหน่วยมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแบบบูรณาการ เป็นการสอนโดยนำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มาสัมพันธ์กัน ซึ่งในวิชาศิลปะกับชีวิต เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้นำเนื้อหาหลากหลายมาผสมผสานกัน เพื่อนำไปใช้และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุนิ นุชชูวงศ์ (2538) ที่กล่าวถึงความมุ่งหมายของวิธีสอนแบบหน่วยว่า เพื่อให้เด็กเรียนได้เรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่งเสริมความถนัดตามธรรมชาติของนักเรียน ส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตย

สำหรับวิธีจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการ เป็นจุดเน้นที่สำคัญประการหนึ่งของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหาและรู้จักพัฒนา ตามที่กาญจน์ ภาคสุวรรณ (2535) ได้เสนอว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ครูสามารถเลือกใช้วิธีสอนต่าง ๆ ได้หลายวิธีและเมื่อผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปะ ย่อมต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิด การทำและการแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นงานวิจัยของ สุภาพร คัมภ์ชนศิระกุล (2536) พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสาธิตและเลือกเทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน แต่ปัญหาที่พบคือ ครูผู้สอนขาดแหล่งข้อมูลสำหรับค้นคว้าเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน ผู้บริหารควรจัดให้ครูได้เข้ารับการอบรม สัมมนา หรือจัดประชุมปฏิบัติการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน หรือมีการจัดไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ จะทำให้ครูได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย แล้วนำมาใช้ในการปฏิบัติการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้

สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากเดิม ตามที่ วัลลภ กันทรพี (2534) กล่าวว่า วิธีสอนคงต้องเปลี่ยนไปไม่ใช่ครูเป็นผู้บอกบทอีกแล้ว ครูต้องเป็นผู้วางแผนและคุมโปรแกรมการสอน แต่การสอนอาจต้องให้คนอื่นช่วย อาจต้องเชิญผู้รู้มาแนะนำ

อาจใช้วิธีค้นคว้าหาความรู้นอกห้องเรียน อาจใช้วิธีให้เด็กไปสัมภาษณ์ผู้อื่น กระบวนการสอนต้องเปลี่ยน จึงทำให้ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาภรณ์ ลักษณะหุต (2536) , ต่อต้าน ธาวีเกษ (2537) , และอรุณศรี อนันตรศิริชัย (2537) สรุปได้ว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิตยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนไปจากเดิม ที่เน้นเนื้อหาตามแนววิธีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและหลากหลาย ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่ได้รับการพัฒนาด้านเทคนิค วิธีสอนแบบใหม่ ๆ ขาดความชำนาญในการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ และครูผู้สอนไม่ต้องการสอนเนื้อหาในสาขาวิชาอื่นที่ไม่ถนัด

สำหรับความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง องค์ประกอบของการเขียน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้น สอดคล้องกับการประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ปีการศึกษา 2536 ของกรมวิชาการ (2538) ที่พบปัญหาในการเขียนจุดประสงค์วิชาศิลปะกับชีวิต ดังนี้ ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ของรายวิชาศิลปะกับชีวิต (ศ 101 - 306) เนื่องจากเหตุผล ต่อไปนี้

1. ครูบางคนไม่ได้เรียนจบมาโดยตรงด้านศิลปศึกษา ทำให้สอนไม่ได้
2. ให้เนื้อหาที่ยากเกินไปและมากเกินไป ไม่เพียงพอกับคาบเวลาที่กำหนดให้และ

ครูผู้สอนไม่สามารถนำจุดประสงค์ของรายวิชาศิลปะกับชีวิตไปเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ เพราะจุดประสงค์ของรายวิชาศิลปะกับชีวิตไม่ได้มีการระบุไว้ชัดเจนว่าต้องการให้เด็กเรียนรู้อะไรบ้าง

ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยการศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้งนี้ จึงเป็นการนำเสนอข้อมูลและแนวทางเพื่อการพิจารณานำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดเรียนการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต

ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาดนตรี มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย แสดงว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาดนตรี มีความต้องการ การนิเทศการสอนในด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชา ศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และสาขาวิชานาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า ครูศิลปศึกษาที่ สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และสาขาวิชานาฏศิลป์ มีความต้องการการนิเทศการสอน ในด้านการวัดผลและประเมินผลเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ สหวัชรินทร์ (2533) และอุไรวรรณ ภูเจริญ (2534)

การวัดผลและประเมินผลสำหรับวิชาศิลปะกับชีวิตนี้ มีแนวความคิดที่แตกต่างไปจาก เดิม ตามที่ ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ (2535) กล่าวว่า แนวคิดในการประเมินผลวิชาศิลปะกับชีวิต เน้นไปในด้านการสร้างแนวคิดของความสำเร็จของวิชาศิลปะกับชีวิตประจำวัน ต้องการให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าของความงามและใช้ประโยชน์ของความงาม เพื่อการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์ขึ้น โดยเฉพาะการแสดงออกของอารมณ์ ความรู้สึก การประเมินผลให้ได้ตามแนวคิดดังกล่าวนี้ จัด เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อหาแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งย่อมมีความแตกต่างไปจากการประเมินผลดังที่เคย ปฏิบัติกันมา และสอดคล้องกับ ประเทศ สุขสัถย (2535) ที่กล่าวว่า การประเมินผลวิชา ศิลปะศึกษา วิชาบังคับแก่น เน้นที่กระบวนการทำงาน พัฒนาการ การรับรู้ของผู้เรียน ความคิด สร้างสรรค์ ความสนใจในการทดลองปฏิบัติงานศิลปะ มากกว่าที่จะเน้นที่ความสำเร็จหรือความ สมบูรณ์ของผลงาน

สำหรับครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาวิชาดนตรี มีความต้องการการนิเทศ การสอนด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูผู้สอนสาขาวิชานี้ต้อง รับผิดชอบในรายละเอียดของเนื้อหาที่หลากหลาย ทั้งเนื้อหาเกี่ยวกับ ดนตรี-ขับร้องไทย ดนตรี- ขับร้องสากล แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้เฉพาะด้านในด้านหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ชาติใจ สีลย์ (2533) ที่สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณสมบัติของครุคนตรีว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการครุคนตรีที่มีความสามารถทุกด้าน เพราะว่าเป็นการคุ้มค่า แต่ที่ความเป็นจริงแล้วเป็นไปได้น้อย เพราะที่ครุคนตรีไม่ใช่คนเก่งทั้งหมดทุกอย่าง อาจจะถนัดเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่งเท่านั้น แต่ที่ความรู้ที่จะสามารถสอนนักเรียนได้หรือแนะนำนักเรียนได้ควรมีมาก ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกาการนิเทศการสอน ควรนำไปพิจารณาหาแนวทาง ทำการนิเทศให้สอดคล้องกับความต้องการการนิเทศการสอนของผู้รับการนิเทศ

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับ ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นรายชื่อ พบว่า ครูศิลปศึกษาที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต มีความต้องการการนิเทศการสอน ที่แตกต่างกันไป ดังนี้ สาขาวิชาทัศนศิลป์ มีความต้องการการนิเทศการสอนมากที่สุด ในเรื่องความหมายของการวัดผล และวิธีการประเมินผลทางด้านทัศนศิลป์ที่สืบเนื่องจากการวิจารณ์ สาขาวิชาดนตรี มีความต้องการการนิเทศการสอนมาก ในเรื่อง การตัดสินผลการเรียน ความหมายของการประเมินผล หลักในการประเมินผลดนตรี ลักษณะของข้อสอบที่มีความเป็นปรนัย การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน และการวัดทักษะปฏิบัติเชิงกระบวนการ สาขาวิชานาฏศิลป์ มีความต้องการการนิเทศการสอนมากที่สุด ในเรื่อง การประเมินผลทักษะกระบวนการและสิ่งสำคัญในการพิจารณาการประเมินผล การเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังคม ทองมี (2533) พบว่า ครูศิลปะจำนวนมากมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลประเมินผลอย่างถ่องแท้ เก่งทั้งในการวัดประเมินผลที่แตกต่างกันออกไปในระหว่างครูผู้สอน มีใช้เฉพาะครูศิลปะ ครุคนตรี ครุนาฏศิลป์ ต่างก็มีแนวคิดและเป้าหมายในการประเมินผลที่แตกต่างกันออกไปในรายละเอียด ในส่วนนี้ทั้งผู้เชี่ยวชาญและครูศิลปศึกษาเป็นห่วงใยมากและเห็นพ้องต้องกันว่า กรมวิชาการ และกรมสามัญศึกษาควรให้ความสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ จัดอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการทางด้านนี้แก่ครูผู้สอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิภาภรณ์ ลักษณะหุต (2536) พบว่า ครูผู้สอนไม่สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างสม่ำเสมอ ไม่มีเครื่องมือประเมินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการประเมินร่วมกับครูผู้สอนอื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีญา กองสุข (2533) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ยัง

คงประสบปัญหาการประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นับตั้งแต่เรื่องครูศิลปะขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบการประเมินผล และวิธีการประเมินผลทางศิลปะศึกษาอย่างถูกต้อง ศึกษานิเทศก์ควรแนะนำครูศิลปะในด้านวิธีการประเมินผลการเขียนข้อทดสอบ และการปฏิบัติตาม ระเบียบการประเมินผล ศึกษานิเทศก์ ควรจัดอบรม สัมมนาให้แก่ครูศิลปะโดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้คำปรึกษาแนะนำ ศึกษานิเทศก์ควรนิเทศและติดตามประเมินผล การปฏิบัติกาประเมินผลของครูศิลปะทุกภาคเรียน

ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยการศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครู ศิลปะศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้งนี้ จึงเป็นการนำเสนอข้อมูลและแนวทางที่ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนนำไปพิจารณาจัดโครงการการอบรม สัมมนาให้แก่ครูศิลปะที่ สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ได้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงว่า ครูศิลปะศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านหลักสูตร ด้านการจัด การเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ดังนั้น หน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการร่วมมือดำเนินการ เพื่อ กำหนดแนวทางแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ

1. ควรประสานงานกันในเรื่อง แนวความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ที่จะให้กับผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้ ให้มีความรู้ความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน
2. ควรจัดอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ในการใช้หลักสูตร โดยเฉพาะวิชาศิลปะศึกษาที่เป็นวิชาบังคับแกน ให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่าง

ทั่วถึง ทั้งระดับผู้บริหารหลักสูตรและผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

1. ควรกำหนดนโยบายวางแผนงานและโครงการนิเทศ ติดตามผลการเรียน การสอนของครูศิลปศึกษา
2. ควรจัดอบรม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการให้สอดคล้องกับความต้องการของครู ศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. ควรจัดโครงการอบรมด้านการวัดผลและประเมินผล ให้กับครูศิลปศึกษาที่ สอนวิชาศิลปะกับชีวิต โดยเฉพาะแก่ครูสาขาวิชาดนตรี

กลุ่มโรงเรียน

ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลในการวางแผนงานและจัดโครงการนิเทศ การสอนให้กับครูศิลปศึกษา โดยการจัด อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนแนวความรู้ความเข้าใจใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและ ประเมินผล ของครูศิลปศึกษาในกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกรุงเทพมหานคร

ผู้บริหารโรงเรียน

1. ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูศิลปศึกษา ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ตามที่หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนจัดเสนอมมา เพื่อเพิ่มพูนและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์
2. ควรจัดให้มีการนิเทศการสอนในชั้นเรียน โดยการจัดสังเกตการสอนในชั้นเรียน ในวิชาศิลปะกับชีวิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษาอื่น และในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างกลุ่มโรงเรียน และเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ระหว่างเขตการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย